

Διαπολιτισμική κοινωνική ψυχολογία

Διαπολιτισμική κοινωνική ψυχολογία. Peter B. Smith & Michael Harris Bond (2005). Αθήνα: Gutenberg.

Χρυσόχου, Ξ. (2011). Πολυπολιτισμική πραγματικότητα. Αθήνα: Πεδίο.

Αξιολόγηση μαθήματος: Τελικές γραπτές εξετάσεις
Προαιρετικές εργασίες: Παρουσίαση ενός κεφαλαίου σε μορφή powerpoint.
Η εργασία προσθέτει 3 βαθμός στον τελικό βαθμό.

Ορισμένα ερωτήματα που απασχολούν τη Διαπολιτισμική Κοινωνική
Ψυχολογία.

1. Ποια στοιχεία της ανθρώπινης φύσης είναι οικουμενικά;
2. Υπάρχει ένας βέλτιστος τρόπος διοίκησης ενός οργανισμού;
3. Τι συνέβη στις χώρες που δέχθηκαν μεγάλο αριθμό μεταναστών;
4. Πώς μπορούμε να καταλάβουμε κάποιον που έχει κοινωνικοποιηθεί σε άλλο πολιτισμό;

5. Πώς μπορεί ένας αυτόχθων ομιλητής της αγγλικής να επικοινωνήσει αποτελεσματικά με ένα μη αυτόχθονα ομιλητή της αγγλικής;
6. Είναι οι διαφορές μεταξύ των φύλων ίδιες σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες;
7. Η αύξηση των επαφών μεταξύ των πολιτισμών που παρατηρείται στις μέρες μας θα βελτιώσει τις διαπολιτισμικές σχέσεις;
8. Θα συγχωνευτούν τελικά οι ανθρώπινες κοινωνίες σε μια παγκόσμια μέγα- κοινωνία;

Γιατί όμως είναι επίκαιρο το θέμα του πολιτισμού;

Η αύξηση των ταξιδιών και των μέσων επικοινωνίας καθιστά πιο ορατούς τους περιορισμούς των μελετών της κοινωνικής συμπεριφοράς, καθώς διαπιστώνουμε ότι ισχύουν μόνο στην περίπτωση ορισμένων χωρών και όχι σε άλλων.

Πληθυσμοί πολλών χωρών αλλά και κοινοτήτων εντός των χωρών εκδηλώνουν πιο ενεργά τη διαφορετικότητα τους, ως εκ τούτου πρέπει να είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε ποιες είναι οι διεργασίες που ενεργοποιούνται όταν αυτοί οι πληθυσμοί συναντώνται και αλληλεπιδρούν.

Τέλος πρέπει να εξετάσουμε την πιθανότητα να διαφέρει σε τέτοιο βαθμό ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι σχετίζονται μεταξύ τους στο πλαίσιο διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, ώστε η ίδια μελέτη να καταλήγει σε διαφορετικά αποτελέσματα ανάλογα με το που πραγματοποιείται.

Οι απαρχές της κοινωνικής ψυχολογίας

Η Γερμανική Ψυχολογία των λαών με εκφραστές τους Moritz Lazarus (1824- 1903), Hermann Steinthal (1823- 1899) & Wilhelm Wundt (1832- 1920)

Η εμπειρία των ατόμων καθορίζεται από το πολιτισμικό και κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο συμμετέχουν.

Ο Lewin ιδρυτής της ψυχολογίας Gestalt έδινε έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η αντίληψη για ένα ερέθισμα επηρεάζεται από το πλαίσιο του.

Η Ευρωπαϊκή κριτική στην ατομοκεντρική κοινωνική ψυχολογία που αναπτύσσεται στην Αμερική.

Με πόση ακρίβεια μπορούν να επαναληφθούν κλασικές μελέτες;

Συμμόρφωση και ανεξαρτησία. Το πείραμα του Asch.

Η έννοια της συμμόρφωσης αξιολογείται διαφορετικά ανάλογα με το πολιτισμικό πλαίσιο. Το ίδιο πείραμα μπορεί να έχει διαφορετικό νόημα σε άλλους πολιτισμούς.

Κοινωνική απόκλιση

Μελέτη του Schachter για την κοινωνική απόκλιση σε 7 Ευρωπαϊκές χώρες.

Παρουσιάστηκαν τρία προβλήματα. Δεν κατέληγαν όλες οι ομάδες σε συμφωνία εντός του καθορισμένου χρόνου. Κάποιες ομάδες κατέληγαν σε συμφωνία με τον πειραματικό συνεργό και δεν τον απέρριπταν. Σε ορισμένες χώρες οι αποκλίνοντες αντιμετώπισαν μεγαλύτερη απόρριψη από ότι σε ορισμένες άλλες.

Σε διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια αποδίδεται και διαφορετικό νόημα στην πειραματική συνθήκη και έτσι άλλοτε ερμηνεύεται ως ζήτημα ηγεσίας και άλλοτε ως μειονοτική επιρροή.

Κοινωνική διευκόλυνση.

Ένα ερώτημα που απασχόλησε τους κοινωνικούς ψυχολόγους είναι κατά πόσο η παρουσία άλλων διευκολύνει ή αναστέλλει την εκτέλεση ενός έργου.

Σε κάποιες περιπτώσεις οδηγεί σε μεγαλύτερη προσπάθεια ενώ άλλες φορές σε μικρότερη.

Το φαινόμενο της κοινωνικής οκνηρίας αναφέρεται στο γεγονός ότι όταν άτομα εκτελούν ένα έργο από κοινού οποιοδήποτε από αυτά μπορεί να θεωρήσει ότι δε χρειάζεται να καταβάλει τη μέγιστη προσπάθεια.

Υπακοή στην εξουσία. Το πείραμα του Milgram.

Στόχος ήταν να εξετάσει αν οι άνθρωποι έχουν μια προδιάθεση να υπακούν σε ένα φορέα εξουσίας όταν τους ζητά παράλογα πράγματα ακόμα και όταν δεν εξηγεί τους λόγους του.

Τα αποτελέσματα των πειραμάτων που έγιναν σε διαφορετικές χώρες δεν είναι απόλυτα συγκρίσιμα γιατί διαφοροποιήθηκαν οι συνθήκες του αρχικού πειράματος.

Υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός ατόμων σε διαφορετικές χώρες που θα υπάκουε ακόμα και αν αυτό απέβαινε σε βάρος του «θύματος». Βέβαια όλες οι έρευνες έγιναν σε βιομηχανικά προηγμένες χώρες.

Η υπακοή δεν είναι τυφλή όπως νόμιζε ο Milgram. Αντίθετα σημαντικό ρόλο παίζει το νόημα που αποδίδεται στις εντολές του πειραματιστή και στη συνθήκη.

Τύποι ηγεσίας

Από τα πρώτα πειράματα του Lewin ήταν να μια σειρά μελετών για το είδος ηγεσίας σε λέσχες νεότητας. Υπήρχαν τρία διαφορετικά είδη ηγεσίας: Δημοκρατικό, αυταρχικό και φιλελεύθερο.

Δεν επαληθεύτηκαν τα αποτελέσματα όπως περίμενε ο Lewin ότι οι εχθροί των Η.Π.Α θα προτιμούσαν ένα αυταρχικό τύπο ηγεσίας.

Ο Lewin επίσης συνέκρινε διαφορετικούς τρόπους παρότρυνσης πολιτών ώστε να αλλάξουν διατροφικές συνήθειες.

Ο Lewin υποστήριξε ότι η μέθοδος της ομαδικής συζήτησης είναι αποτελεσματικότερη γιατί υποδεικνύει ένα τρόπο με τον οποίο οι νόρμες της ομάδας σχετικά με τις επιθυμητές και ανεπιθύμητες συμπεριφορές θα μπορούσαν να αποδομηθούν και να και στη συνέχεια να αποκρυσταλλωθούν σε ένα νέο πρότυπο.

Το νόημα της ομαδικής συμμετοχής διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα.

Ένας άλλος τύπος συλλογικών αποφάσεων που έχουν μελετηθεί αρκετά είναι οι αποφάσεις που έχουν κάποιο ρίσκο.

Έχει βρεθεί ότι η συλλογική απόφαση είναι πιο ριψοκίνδυνη από το μέσο όρο των μελών τους.

Σύγκρουση και συνεργασία ομάδων. Το πείραμα του Sherif.

Οι διομαδικές συγκρούσεις οφείλονται στα αντικειμενικά αντικρουόμενα συμφέροντα των ομάδων.

Η κουλτούρα μιας ομάδας δεν διαμορφώνεται από τους πειραματικούς χειρισμούς αλλά από τις καθιερωμένες παραδόσεις και τις τοπικές κουλτούρες.

Μεθοδολογικές προϋποθέσεις για την ορθή διεξαγωγή πειραμάτων σε διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια.

Μετάφραση. Οι οδηγίες δίνονται γραπτά ή προφορικά και πρέπει να έχουν το ίδιο νόημα σε όλες τις χώρες.

Χειρισμός μεταβλητών. Ποίες μεταβλητές είναι ανάλογες σε διαφορετικά κοινωνικά πλαίσια.

Οι συμμετέχοντες. Οι συμμετέχοντες μπορεί να έχουν ταυτόσημους κοινωνικούς ρόλους στις κοινωνίες που ζουν, αλλά να προέρχονται από πολύ διαφορετικά περιβάλλοντα εντός των κοινωνιών τους.

Χρήση κλιμάκων. Στις περισσότερες έρευνες χρησιμοποιούνται κλίμακες δυωνυμικές (ναι ή όχι) ή κλίμακες Likert. Ο τρόπος ερμηνείας όμως των κλιμάκων μπορεί να επηρεαστεί από πολιτισμικά προσδιορισμένους τρόπους απάντησης στις κλίμακες αυτές.

Ερευνητική παράδοση. Σε κάποιες κοινωνίες υπάρχει μεγαλύτερη εμπειρία σε κοινωνικές έρευνες δημοσκοπήσεις.